

KIEŁBASA (38) *sb f*

f (33), *m* (5) [*w funkcji n-pers*].

e oraz *oba* a *jasne* (*w tym w pierwszym a 1 r. błędne znakowanie*).

sg N kiełbasa (19). ◇ *G* kiełbasy (4). ◇ *A* kiełbasę (3). ◇ *pl N* kiełbasy (2). ◇ *G* kiełbàs (2); -ã- (1), -a)- (1). ◇ *A* kiełbasy (6). ◇ *I* kiełbasami (1). ◇ *du N* (*cum nm*) kiełbasie (1) *GlabGad Ov*.

Sł stp, Cn notuje, *Linde XVII – XVIII w.*

1. Rodzaj wędliny: jelito nadziane mięsem; *botulus Murm, Mymer¹, BartBydg, Mącz, Cn; apexabo Murm, Mymer¹, BartBydg, Mącz; farcimen Mymer¹, Mącz, Calep, Cn; tomaculum Murm, BartBydg, Mącz; botellus Murm, BartBydg, Cn; Lucanica BartBydg, Calep, Cn; insitium BartBydg, Cn; hilla Mącz, Cn* (33) : *Apexabo, eyn* íchweífwurf. *Spofokiem* kyelbáá. *Murm* 161, 161 [2 r.]; *Mymer¹* 40 [2 r.], 40v; *Lucanica, genus cibi, vyelka* kyelbasza, *salsicia BartBydg* 84, 11b, 20, 75, 135b; *Słonin* niechay/ ani kiełbas/ y wżytkich takich rzeczy. *FalZioł V* 64v; *LudWieś A3; RejFig Ee2v; Hilla, Mále* yelitko. *Aliquando, Miásto* kiełbáfy. *Mącz* 156a, 12b, 26c, 118a; *W dzień wielkonocny ktho* fwięconego nie ie/ á kiełbáfy dla węzá/ chrzanu dla płech/ [...] iuz zły krześciánin. *RejPos* 225v, 225v; *Calep* 408b.

W połączeniu szeregowym (1): kiedy ludzie ná Wielkęnoc y ná inne tzáfy ty offertorya kxięzey znałzáią/ Szóldry/ kołatze/ obártuchy/ y kiełbáfy *KrowObr* 196.

W porównaniach (3): *Wargi v vft* wielgie á barzo rozczófle y też odwieífzone iako dwie kiełbasie, więcey głupiego niż mądrego znamio. *GlabGad Ov; Wężam* by ty kiełbáfy ták długiego zábił. *RejFig Ee2v; PaxLiz D3*.

Zwrot: »nadziewać kiełbasy; kiełbasa nadziewana« = *farcire, infarcire Mącz* [*szyk zmienny*] (3; 1): *Farcio, Nápełniám/ łatam/ Tuczę/ Nádziem* kiełbáfy. *Mącz* 118a, 118b, 367b; *GostGosp* 130.

Wyrażenia: »smażona kiełbasa« (1): *Ale mam y gotowé* ímáżoné kiełbáfy *WyprPl B2v*.

»wątrobna kiełbasa« (2): *Tomaculum, wątrobna* kyelbasza vel wątroba nadzyevana *BartBydg* 160; *Mącz* 457d.

»kiełbasa wieprzowa« (1): *Lucanica – Kiełbálsa* wieprzową. *Calep* 614b.

Szereg: »kiełbasa i kiszka« [*szyk 1 : 1*] (2): czynią bo kiełbáfy y gífzki wi [!] ynich ítronách/ albo pofoką/ krwią śwynią/ skopową/ y ynich bydląt nádziemáne. *Mącz* 367b; *GostGosp* 130.

2. *n-pers* (5) : ácz do tego czáfu [...] był w Zakonnym ítanie ten przerzeczony Kiełbáá *SarnStat* 1097.

Zestawienia (4): *Iż vczíwy* Pan Wincenty Kiełbáá [...] przez íámégo Páná Królá Kázimiérzá íeft miánowan *SarnStat* 1096, 1082, 1097, 1104.

Synonimy: 1. *jątrznica, kiszka*.